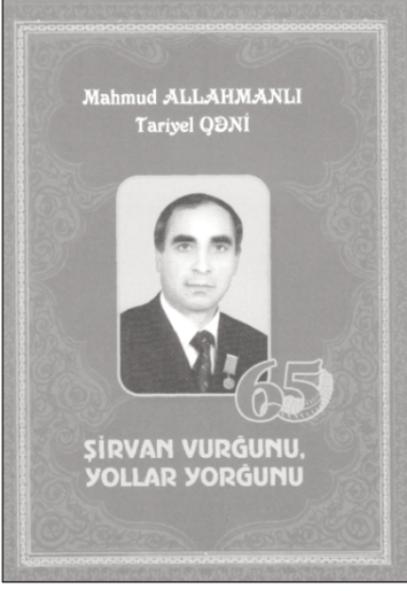

ZİYALİ FƏDAKARLIĞININ MÜCƏSSİMƏSİ

AYB-də keçirilən tədbirdəki çıxışından...

Böyüklər meydanı tərkləyir, kiçiklər meydana sahib olurlar. O zaman əslində o kiçik meydan xalqın mənəvi mühitinin daralmasının göstəricisinə çevrilir.

Bu gün ədəbiyyatımızın çox cəfəkeş tədqiqatçılarından birinin – görkəmli alim, ədəbiyyatşünas, folklorşünas, Şirvanşünas, XIX əsrin fəlsəfi fikrinin tədqiqatçısı Seyfəddin Həməz oğlu Qəniyevin – Seyfəddin Qəninin yaradıcılıq gününü keçiririk. Elə bilirəm ki, ədəbiyyatın əbədi yaşarı, dəyəri olan hər hansı bir səhifəsi millətin yaşarlılığına xidmət eliyir və bu mənada Seyfəddin Qəniyevin də bu ədəbiyyat elmimizin, ədəbiyyatşünaslığımızın, ictimai fikrimizin yaşarlılığında, dəyər almasında çox böyük xidmətləri var. Bu gün onun yaradıcılıq gününü hamımızın adından, xalqımızın adından Seyfəddin Qəniyevi tanıyanların hamısının adından təbrik edirəm.

Ona cansağlığı, uzun ömür arzulayıram.

Od gəldi, keçdi getdi,
Göz gördü, seçdi getdi.
Badəmə ömür süzdüm,
Yaş gəldi, içdi getdi...

Mən razılaşıram Seyfəddin Qəninin hər hansı məsələyə kəskin yox, yumşaq, yavaş-yavaş, astalıqla, hələ bir az da güzəştə gedərək cavab verməyinə. Mən istəyirəm ki, o, təqribən, 70-ci illərdə gördüyüm həmin o gənc, qıvrıq, qarabəniz, qarayanız, qoçaq, igid Seyfəddin Qəni kimi gözümün qabağında canlansın. Mən düşünürəm ki, bu gün bura gələnlərin hər biri Seyfəddin Qəniyevi – ömrünün 65 ilini yola salmaqda olan Seyfəddin Qəni... dünyanın ən varlı adamlarından biri də qəni olmaqdı. Ona görə bura gəliblər...

Konkret olaraq bircə misal deyəcəm. Kimlərsə narazı, kimlərsə razı qala bilər. Bunun məsələyə heç bir dəxli yoxdur. Bir dəfə mənə cavan uşaqlardan biri, yeniyetmə, gənc məndən konkret olaraq soruşdu: Axundov böyük sənətkardı, yoxsa Mirzə Cəlil? Dedim, ümumiyyətlə, belə müqayisə düzgün deyil. Əgər böyük cəfəkeşlikdən söhbət gədirsə, böyük fədakarlıqdan və ilk cığır açmaqdan söhbət gədirsə, biz Axundovu daha üstün tutmalı və daha yüksək qiymətləndirməliyik.

Ümumiyyətlə, müharibə psixoloji hissəyə az-çox bələd olanlar təsdiq eləyə bilərlər. Ön cəbhədə olan əsgər birinci ölümü öz üzərinə qəbul eliyəndi. Bu mənada, Axundov daha üstündü, daha fədakardı...

Seyfəddin müəllim tədqiqat əsərini Axundova həsr eliyib. Axundovun “Kəmalüddövlə məktubları”na. Mən hər vaxt belə bir fikirdə olmuşam ki, öz xalqına doğrudan-doğruya bir ziyalı fədakarlığından xidmət edən kəs birinci addımı elə “Kəmalüddövlə məktubları”na oxumaqdan başlayır. Buna əlbəttə, etirazlar da ola bilər, müxtəlif münasibətlər də, rəylər də ola bilər. Ən azı, yüz ildən, iki yüz ildən sonra Axundovun adı həm də “Kəmalüddövlə məktubları”na görə daha üstün, daha uca tutulacaq. Seyfəddin Qəniyev “Kəmalüddövlə məktubları” mövzusunda dissertasiya müdafiə eliyib. Namizədlik işi məhz, M.F.Axundovun “Kəmalüddövlə məktubları”dır. Bir az da yumorlu desək, sonra da düşünüb ki, günahlarını yumaqdan ötrü getsin Həccə. Hər halda, əziz qardaşım, mən hesab eliyirəm ki, sən Tanrının yanında həm də bu ziyalılığın görə, məhz Axundova görə zamanın, dövrün və bu xalqın ən hörmətli ziyalılardan birisən. O sarıdan nigran qalmaya bilərsən...

Sonra da – 1994-cü ildə Şamaxı-Şirvan ədəbi mühitini, Şamaxı-Şirvan aşiq yaradıcılığını, folklor mühitini tədqiqata başlayıb. Bu dissertasiya ilə də onun əslində tədqiqat istiqaməti bir qədər dəyişib. Belə düşünürəm ki, məhz zaman, dövr bu adamı əslində ona görə bəxş eliyib ki, Şamaxı mühitinə, onun özündən başqa kimsənin yazı bilməyəcəyi, axtarmayacağı xalqadan dağılmış naxışları tapıb bir yerə toplaya və o ecazkar xalqanı

– Şirvan ədəbi və mənəvi mühitini təzədən bərpa eliyə bilsin. Doğrudan da, Seyfəddin Qəniyev hətta 2555 şairdən, aşiqdən, söz-sənət sahibindən bəhs edən kitabların müəllifidir. 75-ə qədər kitabın müəllifi olmaq belə hesab eliyirəm ki, çox böyük fədakarlıqdır və sözün həqiqi mənasında ziyalı fədakarlığıdır...

Seyfəddin Qəniyev yaxşı ata, ləyaqətli dost, ağıllı, təmkinli, ağır, astagəl bir insandır. Bununla da o, təmkin, səbr etalonudur. Bu da onun ağsaqqallığından, müdrikiyindən irəli gəlir. Bayaq yaş məsələsinə bir balaca zara-fatyana toxunduq və təsdiq eləmək lazımdır ki, o yaşın çərçivəsində elə təqribən, Seyfəddin kimi olmağı, Seyfəddin təmkində olmağı görürəm...

Əli Rza XƏLƏFLİ,
şair, publisist,
“Kredo” qəzetinin baş redaktoru

(“Şirvan vurğunu, yollar yorğunu” (2018) kitabından)